๒. สงฺฆาทิเสสกณฺฑํ (ภิกฺขุนีวิภงฺค)

๑. ปฐมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

อิเม โข ปนายฺยาโย สตฺตรส สงฺฆาทิเสสา

ธมฺมา อุทฺเทสํ อาคจฺฉนฺติฯ

๖๗๘. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร อุปาสโก ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส อุโทสิตํ [อุโทฺทสิตํ (สี. สฺยา.)]ทตฺวา กาลงฺกโต โหติฯ ตสฺส เทฺว ปุตฺตา โหนฺติ – เอโก อสฺสทฺโธ อปฺปสนฺโน, เอโก สทฺโธ ปสนฺโนฯ เต เปตฺติกํ สาปเตยฺยํ วิภชิํสุฯ อถ โข โส อสฺสทฺโธ อปฺปสนฺโน ตํ สทฺธํ ปสนฺนํ เอตทโวจ – ''อมฺหากํ อุโทสิโต, ตํ ภาเชมา''ติฯ เอวํ วุตฺเต โส สทฺโธ ปสนฺโน ตํ อสฺสทฺธํ อปฺปสนฺนํ เอตทโวจ – ''มาโยฺย, เอวํ อวจฯ อมฺหากํ ปิตุนา ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส ทินฺโน''ติฯ ทุติยมฺปิ โข โส อสฺสทฺโธ อปฺปสนฺโน ตํ สทฺธํ ปสนฺนํ เอตทโวจ – ''อมฺหากํ อุโทสิโต, ตํ ภาเชมา''ติฯ อถ โข โส สทฺโธ ปสนฺโน ตํ อสฺสทฺธํ อปฺปสนฺนํ เอตทโวจ – ''มาโยฺย, เอวํ อวจฯ อมฺหากํ ปิตุนา ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส ทินฺโน''ติฯ ตติยมฺปิ โข โส อสฺสทฺโธ อปฺปสนฺโน ตํ สทฺธํ ปสนฺนํ เอตทโวจ – ''อมฺหากํ อุโทสิโต, ตํ ภาเชมา''ติฯ อถ โข โส สทฺโธ ปสนฺโน – ''สเจ มยฺหํ ภวิสฺสติ, อหมฺปิ ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส ทสฺสามี''ติ – ตํ อสฺสทฺธํ อปฺปสนฺนํ เอตทโวจ – ''ภาเชมา''ติฯ อถ โข โส อุโทสิโต เตหิ ภาชียมาโน ตสฺส อสฺสทฺธสฺส อปฺปสนฺนสฺส ปาปุณาติ [ปาปุณิ (สฺยา.)]ฯ อถ โข โส อสฺสทฺโธ อปฺปสนฺโน ภิกฺขุนิโย อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจ – ''นิกฺขมถาเยฺย, อมฺหากํ อุโทสิโต''ติฯ

เอวํ วุตฺเต ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี ตํ ปุริสํ เอตทโวจ – ''มาโยฺย, เอวํ อวจ, ตุมฺหากํ ปิตุนา ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส ทินฺโน''ติฯ ''ทินฺโน น ทินฺโน''ติ โวหาริเก มหามเตฺต ปุจฺฉิํสุฯ มหามตฺตา เอวมาหํสุ – ''โก, อเยฺย, ชานาติ ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส ทินฺโน''ติ? เอวํ วุเตฺต ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี เต มหามเตฺต เอตทโวจ – ''อปิ นาโยฺย [อปิ นฺวยฺยา (สฺยา.), อปิ นาโยฺย (ก.)]ตุเมฺหหิ ทิฎฺฐํ วา สุตํ วา สกฺขิํ ฐปยิตฺวา ทานํ ทิยฺยมาน''นฺติ ? อถ โข เต มหามตฺตา – ''สจฺจํ โข อยฺยา อาหา''ติ ตํ อุโทสิตํ ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส อกํสุฯ อถ โข โส ปุริโส ปราชิโต อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ''อสฺสมณิโย อิมา มุณฺฑา พนฺธกินิโยฯ กถญฺหิ นาม อมฺหากํ อุโทสิตํ อจฺฉินฺทาเปสฺสนฺตี''ติ! ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี มหามตฺตานํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ มหามตฺตา ตํ ปุริสํ ทณฺฑาเปสุํฯ อถ โข โส ปุริโส ทณฺฑิโต ภิกฺขุนูปสฺสยสฺส อวิทูเร อาชีวกเสยฺยํ การาเปตฺวา อาชีวเก อุโยฺยเชสิ – ''เอตา ภิกฺขุนิโย อจฺจาวทถา''ติฯ

ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี มหามตฺตานํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ มหามตฺตา ตํ ปุริสํ พนฺธาเปสุํฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''ปฐมํ ภิกฺขุนิโย อุโทสิตํ อจฺฉินฺทาเปสุํ, ทุติยํ ทณฺฑาเปสุํ, ตติยํ พนฺธาเปสุํฯ อิทานิ ฆาตาเปสฺสนฺตี''ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขุนิโย เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม อยฺยา ถุลฺลนนฺทา อุสฺสยวาทิกา วิหริสฺสตี''ติ! อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี อุสฺสยวาทิกา วิหรตีติฯ ''สจฺจํ,

ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี อุสฺสยวาทิกา วิหริสฺสติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๖๗๙. **“ยา ปน ภิกฺขุนี อุสฺสยวาทิกา วิหเรยฺย คหปตินา วา คหปติปุตฺเตน วา ทาเสน วา กมฺมกาเรน [กมฺมกเรน (สี. สฺยา.)]วา อนฺตมโส สมณปริพฺพาชเกนาปิ, อยํ ภิกฺขุนี ปฐมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส**’’นฺติฯ

๖๘๐. **ยา ปนา**ติ ยา ยาทิสา…เป…. **ภิกฺขุนี**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปตา ภิกฺขุนีติฯ

อุสฺสยวาทิกา นาม อฑฺฑการิกา วุจฺจติฯ

คหปติ นาม โย โกจิ อคารํ อชฺฌาวสติฯ

คหปติปุโตฺต นาม เย เกจิ ปุตฺตภาตโรฯ

ทาโส นาม อโนฺตชาโต ธนกฺกีโต กรมรานีโต ฯ

กมฺมกาโรนาม ภฎโก อาหตโกฯ

สมณปริพฺพาชโก นาม ภิกฺขุญฺจ ภิกฺขุนิญฺจ สิกฺขมานญฺจ สามเณรญฺจ สามเณริญฺจ ฐเปตฺวา โย โกจิ ปริพฺพาชกสมาปโนฺนฯ

อฑฺฑํ กริสฺสามีติ ทุติยํ วา ปริเยสติ คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ เอกสฺส อาโรเจติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ ทุติยสฺส อาโรเจติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ อฑฺฑปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

ปฐมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฺฌาจารา อาปชฺชติ อสมนุภาสนายฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติฯ

สงฺฆาทิเสสนฺติ สโงฺฆว ตสฺสา อาปตฺติยา มานตฺตํ เทติ มูลาย ปฎิกสฺสติ อเพฺภติ, น สมฺพหุลา น เอกา ภิกฺขุนีฯ เตน วุจฺจติ ‘‘สงฺฆาทิเสโส’’ติฯ ตเสฺสว อาปตฺตินิกายสฺส นามกมฺมํ อธิวจนํฯ เตนปิ วุจฺจติ ‘‘สงฺฆาทิเสโส’’ติฯ

๖๘๑. อนาปตฺติ มนุเสฺสหิ อากฑฺฒียมานา คจฺฉติ, อารกฺขํ ยาจติ, อโนทิสฺส อาจิกฺขติ, อุมฺมตฺติกาย…เป…. อาทิกมฺมิกายาติฯ

ปฐมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฎฺฐิตํฯ

๒. ทุติยสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

๖๘๒. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยํ อญฺญตรสฺส ลิจฺฉวิสฺส ปชาปติ อติจารินี โหติฯ อถ โข โส ลิจฺฉวิ ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ – ‘‘สาธุ วิรมาหิ, อนตฺถํ โข เต กริสฺสามี’’ติฯ เอวมฺปิ สา วุจฺจมานา นาทิยิฯ เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยํ ลิจฺฉวิคโณ สนฺนิปติโต โหติ เกนจิเทว กรณีเยนฯ อถ โข โส ลิจฺฉวิ เต ลิจฺฉวโย เอตทโวจ – ‘‘เอกํ เม, อโยฺย , อิตฺถึ อนุชานาถา’’ติฯ ‘‘กา นาม สา’’ติ? ‘‘มยฺหํ ปชาปติ อติจรติ, ตํ ฆาเตสฺสามี’’ติฯ ‘‘ชานาหี’’ติฯ อโสฺสสิ โข สา อิตฺถี – ‘‘สามิโก กิร มํ ฆาเตตุกาโม’’ติฯ วรภณฺฑํ อาทาย สาวตฺถึ คนฺตฺวา ติตฺถิเย อุปสงฺกมิตฺวา ปพฺพชฺชํ ยาจิฯ ติตฺถิยา น อิจฺฉึสุ ปพฺพาเชตุํฯ ภิกฺขุนิโย อุปสงฺกมิตฺวา ปพฺพชฺชํ ยาจิฯ ภิกฺขุนิโยปิ น อิจฺฉึสุ ปพฺพาเชตุํฯ ถุลฺลนนฺทํ ภิกฺขุนึ อุปสงฺกมิตฺวา ภณฺฑกํ ทเสฺสตฺวา ปพฺพชฺชํ ยาจิฯ ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี ภณฺฑกํ คเหตฺวา ปพฺพาเชสิฯ

อถ โข โส ลิจฺฉวิ ตํ อิตฺถึ คเวสโนฺต สาวตฺถึ คนฺตฺวา ภิกฺขุนีสุ ปพฺพชิตํ ทิสฺวาน เยน ราชา ปเสนทิ โกสโล เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ราชานํ ปเสนทึ โกสลํ เอตทโวจ – ‘‘ปชาปติ เม, เทว, วรภณฺฑํ อาทาย สาวตฺถึ อนุปฺปตฺตาฯ ตํ เทโว อนุชานาตู’’ติฯ ‘‘เตน หิ, ภเณ, วิจินิตฺวา อาจิกฺขา’’ติฯ ‘‘ทิฎฺฐา, เทว, ภิกฺขุนีสุ ปพฺพชิตา’’ติฯ ‘‘สเจ, ภเณ, ภิกฺขุนีสุ ปพฺพชิตา, น สา ลพฺภา กิญฺจิ กาตุํฯ สฺวากฺขาโต ภควตา ธโมฺม, จรตุ พฺรหฺมจริยํ สมฺมา ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยายา’’ติฯ อถ โข โส ลิจฺฉวิ อุชฺฌายติ ขิยฺยติ วิปาเจติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนิโย โจรึ ปพฺพาเชสฺสนฺตี’’ติ! อโสฺสสุํ โข ภิกฺขุนิโย ตสฺส ลิจฺฉวิสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขิยฺยนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺสฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อยฺยา ถุลฺลนนฺทา โจรึ ปพฺพาเชสฺสตี’’ติ! อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี โจรึ ปพฺพาเชตีติ [ปพฺพาเชสีติ (ก.)]? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี โจรึ ปพฺพาเชสฺสติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๖๘๓. ‘‘**ยาปน ภิกฺขุนี ชานํ โจรึ วชฺฌํ วิทิตํ อนปโลเกตฺวา ราชานํ วา สงฺฆํ วา คณํ วา ปูคํ วา เสณึ วา อญฺญตฺร กปฺปา วุฎฺฐาเปยฺย, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ปฐมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส**’’นฺติฯ

๖๘๔. **ยา ปนา**ติ ยา ยาทิสา…เป.… ***ภิกฺขุนี***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปตา ภิกฺขุนีติฯ

ชานาตินาม สามํ วา ชานาติ อเญฺญ วา ตสฺสา อาโรเจนฺติ, สา วา อาโรเจติฯ

โจรี นาม ยา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทิยติ, เอสา โจรี นามฯ

วชฺฌา นาม ยํ กตฺวา วชฺฌปฺปตฺตา โหติฯ

วิทิตา นาม อเญฺญหิ มนุเสฺสหิ ญาตา โหติ‘‘วชฺฌา เอสา’’ติฯ

อนปโลเกตฺวาติ อนาปุจฺฉาฯ

ราชา นาม ยตฺถ ราชา อนุสาสติ, ราชา อปโลเกตโพฺพฯ

สโงฺฆ นาม ภิกฺขุนิสโงฺฆ วุจฺจติ, ภิกฺขุนิสโงฺฆ อปโลเกตโพฺพฯ

คโณ นาม ยตฺถ คโณ อนุสาสติ, คโณ อปโลเกตโพฺพฯ

ปูโค นาม ยตฺถ ปูโค อนุสาสติ, ปูโค อปโลเกตโพฺพฯ

เสณิ นาม ยตฺถ เสณิ อนุสาสติ, เสณิ อปโลเกตโพฺพฯ

อญฺญตฺรกปฺปาติ ฐเปตฺวา กปฺปํฯ **กปฺปํ** นาม เทฺว กปฺปานิ – ติตฺถิเยสุ วา ปพฺพชิตา โหติ อญฺญาสุ วา ภิกฺขุนีสุ ปพฺพชิตาฯ อญฺญตฺร กปฺปา ''วุฎฺฐาเปสฺสามี''ติ คณํ วา อาจรินิํ วา ปตฺตํ วา จีวรํ วา ปริเยสติ, สีมํ วา สมฺมนฺนติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ ญตฺติยา ทุกฺกฎํฯ ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยาฯ กมฺมวาจาปริโยสาเน อุปชฺฌายาย อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ คณสฺส จ อาจรินิยา จ อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ

อยมฺปีติ ปุริมํ อุปาทาย วุจฺจติฯ

ปฐมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฺฌาจารา อาปชฺชติ อสมนุภาสนายฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติฯ

สงฺฆาทิเสสนฺติ...เป.... เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๖๘๕. โจริยา โจริสญฺญา อญฺญตฺร กปฺปา วุฎฺฐาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ โจริยา เวมติกา อญฺญตฺร กปฺปา วุฎฺฐาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ โจริยา อโจริสญฺญา อญฺญตฺร กปฺปา วุฎฺฐาเปติ, อนาปตฺติฯ อโจริยา โจริสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อโจริยา เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อโจริยา อโจริสญฺญา, อนาปตฺติฯ

๖๘๖. อนาปตฺติ อชานนฺตี วุฎฺฐาเปติ, อปโลเกตฺวา วุฎฺฐาเปติ, กปฺปกตํ วุฎฺฐาเปติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติฯ

ทุติยสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฎฺฐิตํฯ

๓. ตติยสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

๖๘๗. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ภทฺทาย กาปิลานิยา อเนฺตวาสินี ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ สทฺธิํ ภณฺฑิตฺวา คามกํ [คามเก (สฺยา.)]ญาติกุลํ อคมาสิฯ ภทฺทา กาปิลานี ตํ ภิกฺขุนิํ อปสฺสนฺตี ภิกฺขุนิโย ปุจฺฉิ – ''กหํ อิตฺถนฺนามา, น ทิสฺสตี''ติ! ''ภิกฺขุนีหิ สทฺธิํ, อเยฺย, ภณฺฑิตฺวา น ทิสฺสตี''ติฯ ''อมฺมา, อมุกสฺมิํ คามเก เอติสฺสา ญาติกุลํฯ ตตฺถ คนฺตฺวา วิจินถา''ติฯ ภิกฺขุนิโย ตตฺถ คนฺตฺวา ตํ ภิกฺขุนิํ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจุํ – ''กิสฺส ตฺวํ, อเยฺย , เอกิกา อาคตา, กจฺจิสิ อปฺปธํสิตา''ติ? ''อปฺปธํสิตามฺหิ, อเยฺย''ติฯ ยา

ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนี เอกา คามนฺตรํ คจฺฉิสฺสตี’’ติ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี เอกา คามนฺตรํ คจฺฉตีติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว , ภิกฺขุนี เอกา คามนฺตรํ คจฺฉิสฺสติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

‘‘ยา ปน ภิกฺขุนี เอกา คามนฺตรํ คเจฺฉยฺย, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ปฐมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุนีนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๖๘๘. เตนโข ปน สมเยน เทฺว ภิกฺขุนิโย สาเกตา สาวตฺถึ อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺนา โหนฺติฯ อนฺตรามเคฺค นที ตริตพฺพา โหติฯ อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย นาวิเก อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจุํ – ‘‘สาธุ โน, อาวุโส, ตาเรถา’’ติฯ ‘‘นาเยฺย, สกฺกา อุโภ สกึ ตาเรตุ’’นฺติฯ เอโก เอกํ อุตฺตาเรสิฯ อุตฺติโณฺณ อุตฺติณฺณํ ทูเสสิฯ อนุตฺติโณฺณ อนุตฺติณฺณํ ทูเสสิฯ ตา ปจฺฉา สมาคนฺตฺวา ปุจฺฉึสุ – ‘‘กจฺจิสิ, อเยฺย, อปฺปธํสิตา’’ติ? ‘‘ปธํสิตามฺหิ, อเยฺย! ตฺวํ ปน, อเยฺย, อปฺปธํสิตา’’ติ? ‘‘ปธํสิตามฺหิ, อเยฺย’’ติฯ อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย สาวตฺถึ คนฺตฺวา ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนี เอกา นทีปารํ คจฺฉิสฺสตี’’ติ! อถ โข ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี เอกา นทีปารํ คจฺฉตี’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี เอกา นทีปารํ คจฺฉิสฺสติ! เนตํ , ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

‘‘ยา ปน ภิกฺขุนี เอกา วา คามนฺตรํ คเจฺฉยฺย, เอกา วา นทีปารํ คเจฺฉยฺย, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ปฐมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุนีนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๖๘๙. เตนโข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขุนิโย โกสเลสุ ชนปเท สาวตฺถึ คจฺฉนฺตา [คนฺตฺวา (ก.)]สายํ อญฺญตรํ คามํ อุปคจฺฉึสุฯ ตตฺถ อญฺญตรา ภิกฺขุนี อภิรูปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ อญฺญตโร ปุริโส ตสฺสา ภิกฺขุนิยา สห ทสฺสเนน ปฏิพทฺธจิโตฺต โหติฯ อถ โข โส ปุริโส ตาสํ ภิกฺขุนีนํ เสยฺยํ ปญฺญเปโนฺต ตสฺสา ภิกฺขุนิยา เสยฺยํ เอกมนฺตํ ปญฺญาเปสิฯ อถ โข สา ภิกฺขุนี สลฺลเกฺขตฺวา – ‘‘ปริยุฎฺฐิโต อยํ ปุริโส; สเจ รตฺตึ อาคจฺฉิสฺสติ, วิสฺสโร เม ภวิสฺสตี’’ติ, ภิกฺขุนิโย อนาปุจฺฉา อญฺญตรํ กุลํ คนฺตฺวา เสยฺยํ กเปฺปสิฯ อถ โข โส ปุริโส รตฺตึ อาคนฺตฺวา ตํ ภิกฺขุนึ คเวสโนฺต ภิกฺขุนิโย ฆเฎฺฎสิฯ ภิกฺขุนิโย ตํ ภิกฺขุนึ อปสฺสนฺติโย เอวมาหํสุ – ‘‘นิสฺสํสยํ โข สา ภิกฺขุนี ปุริเสน สทฺธึ นิกฺขนฺตา’’ติฯ

อถ โข สา ภิกฺขุนี ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน เยน ตา ภิกฺขุนิโย เตนุปสงฺกมิฯ ภิกฺขุนิโย ตํ ภิกฺขุนึ เอตทโวจุํ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, อเยฺย, ปุริเสน สทฺธึ นิกฺขนฺตา’’ติ? ‘‘นาหํ, อเยฺย, ปุริเสน สทฺธึ นิกฺขนฺตา’’ติฯ ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ

ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนี เอกา รตฺตึ วิปฺปวสิสฺสตี’’ติ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี เอกา รตฺตึ วิปฺปวสีติ [วิปฺปวสีติ (ก.)]? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี เอกา รตฺตึ วิปฺปวสิสฺสติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

‘‘ยา ปน ภิกฺขุนี เอกา วา คามนฺตรํ คจฺเฉยฺย, เอกา วา นทีปารํ คจฺเฉยฺย, เอกา วา รตฺตึ วิปฺปวเสยฺย, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ปฐมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขุนีนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติฯ

๖๙๐. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขุนิโย โกสเลสุ ชนปเท สาวตฺถึ อทฺธานมคฺคปฺปฏิปนฺนา โหนฺติฯ ตตฺถ อญฺญตรา ภิกฺขุนี วจฺจเน ปีฬิตา เอกิกา โอหียิตฺวา [โอหิยิตฺวา (ก.)]ปจฺฉา อคมาสิฯ มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุนึ ปสฺสิตฺวา ทูเสสุํฯ อถ โข สา ภิกฺขุนี เยน ตา ภิกฺขุนิโย เตนุปสงฺกมิฯ ภิกฺขุนิโย ตํ ภิกฺขุนึ เอตทโวจุํ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, อเยฺย, เอกิกา โอหีนา, กจฺจิสิ อปฺปธํสิตา’’ติ? ‘‘ปธํสิตามฺหิ, อเยฺย’’ติฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนี เอกา คณมฺหา โอหียิสฺสตีติ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี เอกา คณมฺหา โอหียตีติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติ ฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี เอกา คณมฺหา โอหียิสฺสติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๖๙๑. **‘‘ยาปน ภิกฺขุนี เอกา วา คามนฺตรํ คจฺเฉยฺย, เอกา วา นทีปารํ คจฺเฉยฺย, เอกา วา รตฺตึ วิปฺปวเสยฺย, เอกา วา คณมฺหา โอหีเยยฺย, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ปฐมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส’’**นฺติฯ

๖๙๒. **ยา ปนา**ติ ยา ยาทิสา…เป.… **ภิกฺขุนี**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อตฺถ อธิเปฺปตา ภิกฺขุนีติฯ

เอกา วา คามนฺตรํ คจฺเฉยฺยาติ ปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส ปริเกฺขปํ ปฐมํ ปาทํ อติกฺกาเมนฺติยา อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส, ทุติยํ ปาทํ อติกฺกาเมนฺติยา อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส อุปจารํ ปฐมํ ปาทํ อติกฺกาเมนฺติยา อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ทุติยํ ปาทํ อติกฺกาเมนฺติยา อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกา วา นทีปารํ คจฺเฉยฺยาติ นที นาม ติมณฺฑลํ ปฏิจฺฉาเทตฺวา ยตฺถ กตฺถจิ อุตฺตรนฺติยา ภิกฺขุนิยา อนฺตรวาสโก เตมิยติฯ ปฐมํ ปาทํ อุตฺตรนฺติยา อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ ทุติยํ ปาทํ อุตฺตรนฺติยา อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกา วา รตฺตึ วิปฺปวเสยฺยาติ สห อรุณุคฺคมนา ทุติยิกาย ภิกฺขุนิยา หตฺถปาสํ วิชหนฺติยา อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ วิชหิเต อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

เอกา วา คณมฺหา โอหีเยยฺยาติ อคามเก อรญฺญ ทุติยิกาย ภิกฺขุนิยา ทสฺสนูปจารํ วา สวนูปจารํ วา วิชหนฺติยา อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ วิชหิเต อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯ

อยมฺปีติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจติ ฯ

ปฐมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฺฌาจารา อาปชฺชติ อสมนุภาสนาย ฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติ ฯ

สงฺฆาทิเสโสติ...เป.... เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติ ฯ

๖๙๓. อนาปตฺติ ทุติยิกา ภิกฺขุนี ปกฺกนฺตา วา โหติ วิพฺภนฺตา วา กาลงฺกตา วา ปกฺขสงฺกนฺตา วา, อาปทาสุ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ ฯ

ตติยสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ฯ

๔. จตุตฺถสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

๖๙๔. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน จณฺฑกาฬี ภิกฺขุนี ภณฺฑนการิกา โหติ กลหการิกา วิวาทการิกา ภสฺสการิกา สงฺเฆ อธิกรณการิกา ฯ ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี ตสฺสา กมฺเม กริยมาเน ปฏิกฺโกสติ ฯ เตน โข ปน สมเยน ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี คามกํ อคมาสิ เกนจิเทว กรณีเยน ฯ อถ โข ภิกฺขุนิสงฺโฆ – ‘‘ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี ปกฺกนฺตา’’ติ , จณฺฑกาฬึ ภิกฺขุนึ อาปตฺติยา อทสฺสเน [อทสฺสเนน (ก.)]อุกฺขิปิ ฯ ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี คามเก ตํ กรณียํ ตีเรตฺวา ปุนเทว สาวตฺถึ ปจฺจาคจฺฉิ ฯ จณฺฑกาฬี ภิกฺขุนี ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อาคจฺฉนฺติยา เนว อาสนํ ปญฺญเปสิ น ปาโททกํ ปาทปีฐํ ปาทกฐลิกํ อุปนิกฺขิปิ น ปจฺจุคฺคนฺตฺวา ปตฺตจีวรํ ปฏิคฺคเหสิ น ปานีเยน อาปุจฺฉิ ฯ ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี จณฺฑกาฬึ ภิกฺขุนึ เอตทโวจ – ‘‘กิสฺส ตฺวํ, อเยฺย, มยิ อาคจฺฉนฺติยา เนว อาสนํ ปญฺญเปสิ น ปาโททกํ ปาทปีฐํ ปาทกฐลิกํ อุปนิกฺขิปิ น ปจฺจุคฺคนฺตฺวา ปตฺตจีวรํ ปฏิคฺคเหสิ น ปานีเยน อาปุจฺฉี’’ติ? ‘‘เอวเญฺหตํ, อเยฺย, โหติ ยถา ตํ อนาถายา’’ติ ฯ ‘‘กิสฺส ปน ตฺวํ, อเยฺย, อนาถา’’ติ? ‘‘อิมา มํ, อเยฺย, ภิกฺขุนิโย – ‘‘อยํ อนาถา อปฺปญฺญาตา, นตฺถิ อิมิสฺสา กาจิ ปฏิวตฺตา’’ติ, อาปตฺติยา อทสฺสเน [อทสฺสเนน (ก.)]อุกฺขิปึสู’’ติ ฯ

ถุลฺลนนฺทาภิกฺขุนี – ‘‘พาลา เอตา อพฺยตฺตา เอตา, เนว ชานนฺติ กมฺมํ วา กมฺมโทสํ วา กมฺมวิปตฺตึ วา กมฺมสมฺปตฺตึ วา ฯ มยํ โข ชานาม กมฺมมฺปิ กมฺมโทสมฺปิ กมฺมวิปตฺติมฺปิ กมฺมสมฺปตฺติมฺปิ ฯ มยํ โข อกตํ วา กมฺมํ กาเรยฺยาม กตํ วา กมฺมํ โกเปยฺยามา’’ติ, ลหุํ ลหุํ ภิกฺขุนิสงฺฆํ สนฺนิปาเตตฺวา จณฺฑกาฬึ ภิกฺขุนึ โอสาเรสิ ฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา...เป.... ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อยฺยา ถุลฺลนนฺทา สมเคฺคน สเงฺฆน อุกฺขิตฺตํ ภิกฺขุนึ ธเมฺมน วินเยน สตฺถุสาสเนน อนปโลเกตฺวา การกสงฺฆํ อนญฺญาย คณสฺส ฉนฺทํ โอสาเรสฺสตี’’ติ...เป.... สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี สมเคฺคน สเงฺฆน อุกฺขิตฺตํ ภิกฺขุนึ ธเมฺมน วินเยน สตฺถุสาสเนน อนปโลเกตฺวา การกสงฺฆํ อนญฺญาย คณสฺส ฉนฺทํ โอสาเรตีติ [โอสาเรสีติ (ก.)]? ‘‘สจฺจํ , ภควา’’ติ ฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา...เป.... กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี สมเคฺ

คน สเงฺฆน อุกฺขิตฺตํ ภิกฺขุนึ ธเมฺมน วินเยน สตฺถุสาสเนน อนปโลเกตฺวา การกสงฺฆํ อนญฺญาย คณสฺส ฉนฺทํ โอสาเรสฺสติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๖๙๕. **“ยา ปน ภิกฺขุนี สมเคฺคน สเงฺฆน อุกฺขิตฺตํ ภิกฺขุนึ ธเมฺมน วินเยน สตฺถุสาสเนน อนปโลเกตฺวา การกสงฺฆํ อนญฺญาย คณสฺส ฉนฺทํ โอสาเรยฺย, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ปฐมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส**”นฺติฯ

๖๙๖. **ยา ปนา**ติ ยา ยาทิสา…เป…. **ภิกฺขุนี**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปตา ภิกฺขุนีติฯ

สมโคฺคนาม **สโงฺฆ**สมานสํวาสโก สมานสีมายํ ฐิโตฯ

อุกฺขิตฺตานาม อาปตฺติยา อทสฺสเน วา อปฺปฏิกเมฺม วา อปฺปฏินิสฺสเคฺค วา [อทสฺสเนน วา อปฺปฏิกเมฺมน วา อปฺปฏินิสฺสเคฺคน วา (ก.), อทสฺสเน วา อปฺปฏิกเมฺม วา ปาปิกาย ทิฎฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค วา (?)] อุกฺขิตฺตาฯ

ธเมฺมน วินเยนาติ เยน ธเมฺมน เยน วินเยนฯ

สตฺถุสาสเนนาติ ชินสาสเนน พุทฺธสาสเนนฯ

อนปโลเกตฺวา การกสงฺฆนฺติ กมฺมการกสงฺฆํ อนาปุจฺฉาฯ

อนญฺญาย คณสฺส ฉนฺทนฺติ คณสฺส ฉนฺทํ อชานิตฺวาฯ

‘‘โอสาเรสฺสามี’’ติ คณํ วา ปริเยสติ, สีมํ วา สมฺมนฺนติ , อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ ญตฺติยา ทุกฺกฎํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อยมฺปีติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจติฯ

ปฐมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฺฌาจารา อาปชฺชติ อสมนุภาสนายฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป…. เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๖๙๗. ธมฺมกเมฺม ธมฺมกมฺมสญฺญา โอสาเรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ธมฺมกเมฺม เวมติกา โอสาเรติ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ธมฺมกเมฺม อธมฺมกมฺมสญฺญา โอสาเรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อธมฺมกเมฺม ธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อธมฺมกเมฺม เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ อธมฺมกเมฺม อธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ

๖๙๘. อนาปตฺติ กมฺมการกสงฺฆํ อปโลเกตฺวา โอสาเรติ, คณสฺส ฉนฺทํ ชานิตฺวา โอสาเรติ, วเตฺต วตฺตนฺติํ โอสาเรติ, อสเนฺต กมฺมการกสเงฺฆ โอสาเรติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติฯ

จตุตฺถสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํฯ

๕. ปญฺจมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

๖๙๙. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน สุนฺทรีนนฺทา ภิกฺขุนี อภิรูปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ มนุสฺสา ภตฺตเคฺค สุนฺทรีนนฺทํ ภิกฺขุนิํ ปสฺสิตฺวา อวสฺสุตา อวสฺสุตาย สุนฺทรีนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อคฺคมคฺคานิ โภชนานิ เทนฺติฯ สุนฺทรีนนฺทา ภิกฺขุนี ยาวทตฺถํ ภุญฺชติ; อญฺญา ภิกฺขุนิโย น จิตฺตรูปํ ลภนฺติฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อยฺยา สุนฺทรีนนฺทา อวสฺสุตา อวสฺสุตสฺส ปุริสปุคฺคลสฺส หตฺถโต ขาทนียํ วา โภชนียํ วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาทิสฺสติ ภุญฺชิสฺสตี’’ติ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, สุนฺทรีนนฺทา ภิกฺขุนี อวสฺสุตา อวสฺสุตสฺส ปุริสปุคฺคลสฺส หตฺถโต ขาทนียํ วา โภชนียํ วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาทติ ภุญฺชตีติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, สุนฺทรีนนฺทา ภิกฺขุนี อวสฺสุตา อวสฺสุตสฺส ปุริสปุคฺคลสฺส หตฺถโต ขาทนียํ วา โภชนียํ วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาทิสฺสติ ภุญฺชิสฺสติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๗๐๐. **‘‘ยาปน ภิกฺขุนี อวสฺสุตา อวสฺสุตสฺส ปุริสปุคฺคลสฺส หตฺถโต ขาทนียํ วา โภชนียํ วา สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาเทยฺย วา ภุเญฺชยฺย วา, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ปฐมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส**’’นฺติฯ

๗๐๑. **ยา ปนา**ติ ยา ยาทิสา…เป.… **ภิกฺขุนี**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมิํ อเตฺถ อธิเปฺปตา ภิกฺขุนีติฯ

อวสฺสุตานาม สารตฺตา อเปกฺขวตี ปฏิพทฺธจิตฺตาฯ

อวสฺสุโตนาม สารโตฺต อเปกฺขวา ปฏิพทฺธจิโตฺตฯ

ปุริสปุคฺคโล นาม มนุสฺสปุริโส, น ยโกฺข น เปโต น ติรจฺฉานคโต, วิญฺญู ปฏิพโล สารชฺชิตุํฯ

ขาทนียํนาม ปญฺจ โภชนานิ – อุทกทนฺตโปนํ ฐเปตฺวา อวเสสํ ขาทนียํ นามฯ

โภชนียํนาม ปญฺจ โภชนานิ – โอทโน, กุมฺมาโส, สตฺตุ, มโจฺฉ, มํสํฯ

‘‘ขาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามี’’ติ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ อโชฺฌหาเร อโชฺฌหาเร อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อยมฺปีติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจติฯ

ปฐมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฺฌาจารา อาปชฺชติ อสมนุภาสนายฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป… เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

อุทกทนฺตโปนํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอกโตอวสฺสุเต ''ขาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามี''ติ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๗๐๒. อโชฺฌหาเร อโชฺฌหาเร อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ อุทกทนฺตโปนํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อุภโตอวสฺสุเต ยกฺขสฺส วา เปตสฺส วา ปณฺฑกสฺส วา ติรจฺฉานคตมนุสฺสวิคฺคหสฺส วา หตฺถโต ''ขาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามี''ติ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อโชฺฌหาเร อโชฺฌหาเรอาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ อุทกทนฺตโปนํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เอกโตอวสฺสุเต ''ขาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามี''ติ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อโชฺฌหาเร อโชฺฌหาเร อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อุทกทนฺตโปนํ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๗๐๓. อนาปตฺติ อุภโตอนวสฺสุตา โหนฺติ, ''อนวสฺสุโต''ติ ชานนฺตี ปฏิคฺคณฺหาติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติฯ

ปญฺจมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํฯ

๖. ฉฏฺฐสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

๗๐๔. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน สุนฺทรีนนฺทา ภิกฺขุนี อภิรูปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกาฯ มนุสฺสา ภตฺตเคฺค สุนฺทรีนนฺทํ ภิกฺขุนึ ปสฺสิตฺวา อวสฺสุตา สุนฺทรีนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อคฺคมคฺคานิ โภชนานิ เทนฺติฯ สุนฺทรีนนฺทา ภิกฺขุนี กุกฺกุจฺจายนฺตี น ปฏิคฺคณฺหาติฯ อนนฺตริกา ภิกฺขุนี สุนฺทรีนนฺทํ ภิกฺขุนึ เอตทโวจ – ''กิสฺส ตฺวํ, อเยฺย, น ปฏิคฺคณฺหาสี''ติ? ''อวสฺสุตา, อเยฺย''ติฯ ''ตฺวํ ปน, อเยฺย, อวสฺสุตา''ติ? ''นาหํ, อเยฺย, อวสฺสุตา''ติฯ ''กึ เต, อเยฺย, เอโส ปุริสปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสุโต วา อนวสฺสุโต วา, ยโต ตฺวํ อนวสฺสุตาฯ อิงฺฆํ, อเยฺย, ยํ เต เอโส ปุริสปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ตํ ตฺวํ สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาท วา, ภุญฺช วา''ติฯ

ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนี เอวํ วกฺขติ – 'กึ เต, อเยฺย, เอโส ปุริสปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสุโต วา อนวสฺสุโต วา, ยโต ตฺวํ อนวสฺสุตาฯ อิงฺฆ, อเยฺย, ยํ เต เอโส ปุริสปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ตํ ตฺวํ สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาท วา ภุญฺช วา''ติ…เป… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี เอวํ วเทติ – ''กึ เต, อเยฺย, เอโส ปุริสปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสุโต วา อนวสฺสุโต วา ยโต ตฺวํ อนวสฺสุตา! อิงฺฆ, อเยฺย, ยํ เต เอโส ปุริสปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ตํ ตฺวํ สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาท วา ภุญฺช วา''ติ? ''สจฺจํ, ภควา''ติฯ วิครหิพุทฺโธ ภควา…เป… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนี เอวํ วกฺขติ – ''กึ เต, อเยฺย, เอโส ปุริสปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสุโต วา อนวสฺสุโต วา ยโต ตฺวํ อนวสฺสุตา; อิงฺฆ, อเยฺย, ยํ เต เอโส ปุริสปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ตํ ตฺวํ สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาท

วา ภุญฺช วา’’ฯ เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๗๐๕. **“ยา ปน ภิกฺขุนี เอวํ วเทยฺย – ‘กึ เต, อเยฺย, เอโส ปุริสปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสุโต วา อนวสฺสุโต วา, ยโต ตฺวํ อนวสฺสุตาฯ อิงฺฆ, อเยฺย, ยํ เต เอโส ปุริสปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ตํ ตฺวํ สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาท วา ภุญฺช วา’ติ, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ปฐมาปตฺติกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส”**นฺติฯ

๗๐๖. **ยาปนา**ติ ยา ยาทิสา…เป.… **ภิกฺขุนี**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิเปฺปตา ภิกฺขุนีติฯ

เอวํ วเทยฺยาติ – ‘‘กึ เต, อเยฺย, เอโส ปุริสปุคฺคโล กริสฺสติ อวสฺสุโต วา อนวสฺสุโต วา, ยโต ตฺวํ อนวสฺสุตาฯ อิงฺฆ, อเยฺย, ยํ เต เอโส ปุริสปุคฺคโล เทติ ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ตํ ตฺวํ สหตฺถา ปฏิคฺคเหตฺวา ขาท วา ภุญฺช วา’’ติ อุโยฺยเชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตสฺสา วจเนน ‘‘ขาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามี’’ติ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อโชฺฌหาเร อโชฺฌหาเรอาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ โภชนปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อยมฺปีติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจติฯ

ปฐมาปตฺติกนฺติ สห วตฺถุชฺฌาจารา อาปชฺชติ อสมนุภาสนายฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป.… เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

อุทกทนฺตโปนํ ‘‘ปฏิคฺคณฺหา’’ติ อุโยฺยเชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตสฺสา วจเนน ขาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามี’’ติ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๗๐๗. เอกโตอวสฺสุเตยกฺขสฺส วา เปตสฺส วา ปณฺฑกสฺส วา ติรจฺฉานคตมนุสฺสวิคฺคหสฺส วา หตฺถโต ขาทนียํ วา โภชนียํ วา ‘‘ขาท วา ภุญฺช วา’’ติ อุโยฺยเชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตสฺสา วจเนน ‘‘ขาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามี’’ติ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อโชฺฌหาเร อโชฺฌหาเร อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ โภชนปริโยสาเน อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ อุทกทนฺตโปนํ ปฏิคฺคณฺหาติ อุโยฺยเชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตสฺสา วจเนน ‘‘ขาทิสฺสามิ ภุญฺชิสฺสามี’’ติ ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๗๐๘. อนาปตฺติ ‘‘อนวสฺสุโต’’ติ ชานนฺตี อุโยฺยเชติ, ‘‘กุปิตา น ปฏิคฺคณฺหาตี’’ติ อุโยฺยเชติ, ‘‘กุลานุทฺทยตาย น ปฏิคฺคณฺหาตี’’ติ อุโยฺยเชติ, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติฯ

ฉฏฺฐสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํฯ

๗. สตฺตมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

๗๐๙. เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน จณฺฑกาฬี ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ สทฺธึ ภณฺฑิตฺวา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทติ – ‘‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ, ธมฺมํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สงฺฆํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร, สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา ตาสาหํ สนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’’ติฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อยฺยา จณฺฑกาฬี [จณฺฑกาฬี ภิกฺขุนี (ก.)] กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วกฺขติ – พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ…เป.… สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร, สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา ตาสาหํ สนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’’ติ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, จณฺฑกาฬี ภิกฺขุนี กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทติ – ‘‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ…เป.… สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร, สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’’ติ ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, จณฺฑกาฬี ภิกฺขุนี กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วกฺขติ – ‘‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ…เป.… สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร, สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’’ติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๗๑๐. **‘‘ยา ปน ภิกฺขุนี กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทยฺย – ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ, ธมฺมํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สงฺฆํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร! สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเกพฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’ติ, สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ เอวมสฺส วจนียา – ‘มาเยฺย, กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ อวจ – พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ, ธมฺมํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สงฺฆํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร! สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามีติ, อภิรมาเยฺย, สฺวากฺขาโต ธมฺโม; จร พฺรหฺมจริยํ สมฺมา ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยายา’ติฯ เอวญฺจ สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ วุจฺจมานา ตเถว ปคฺคเณฺหยฺย, สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยาวตติยญฺเจ สมนุภาสียมานา ตํ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย , อยมฺปิ ภิกฺขุนี ยาวตติยกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส’’**นฺติฯ

๗๑๑. **ยา ปนา**ติ ยา ยาทิสา…เป.… ***ภิกฺขุนี***ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปตา ภิกฺขุนีติฯ

กุปิตา อนตฺตมนาติ อนภิรทฺธา อาหตจิตฺตา ขิลชาตาฯ

เอวํ วเทยฺยาติ – ‘‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ…เป.… สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร! สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’’ติฯ

สา ภิกฺขุนีติ ยา สา เอวํวาทินี ภิกฺขุนีฯ ***ภิกฺขุนีหี***ติ อญฺญาหิ ภิกฺขุนีหิฯ

ยา ปสฺสนฺติ ยา สุณนฺติ ตาหิ วตฺตพฺพา – ‘‘มาเยฺย, กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ อวจ – ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ…เป.… สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร! สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’ติฯ อภิรมาเยฺย, สฺวากฺขาโต ธมฺโม; จร พฺรหฺมจริยํ สมฺมา ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยายา’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ อิจฺเจตํ กุสลํ, โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สา ภิกฺขุนี สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺพา – ‘‘มาเยฺย, กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ อวจ – ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ…เป.… สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิ ฯ กินฺนุมาวสมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร! สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํ สนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’ติฯ อภิรมาเยฺย, สฺวากฺขาโต ธมฺโม; จร พฺรหฺมจริยํ สมฺมา ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยายา’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ อิจฺเจตํ กุสลํ, โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สา ภิกฺขุนี สมนุภาสิตพฺพาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมนุภาสิตพฺพาฯ พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๗๑๒. ‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทติ – ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ, ธมฺมํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สงฺฆํ ปจฺจาจิกฺขามิ, สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร! สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา ตาสาหํ สนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’ติฯ สา ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนิํสมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทติ – ‘พุทฺธํ ปจฺจาจิกฺขามิ…เป.… สิกฺขํ ปจฺจาจิกฺขามิฯ กินฺนุมาว สมณิโย ยา สมณิโย สกฺยธีตโร! สนฺตญฺญาปิ สมณิโย ลชฺชินิโย กุกฺกุจฺจิกา สิกฺขากามา, ตาสาหํสนฺติเก พฺรหฺมจริยํ จริสฺสามี’ติ ฯ สา ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนิํ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, สา ตุณฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ สา, ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.…ฯ

‘‘สมนุภฏฺฐา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

ญตฺติยา ทุกฺกฏํฯ ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยาฯ กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺติยา ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติฯ

อยมฺปีติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจติฯ

ยาวตติยกนฺติ ยาวตติยํ สมนุภาสนาย อาปชฺชติ, น สห วตฺถุชฺฌาจาราฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป…. เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๗๑๓. ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญา น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ธมฺมกมฺเม เวมติกา น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญา น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯ อธมฺมกมฺเม เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๗๑๔. อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺติยา, ปฏินิสฺสชฺชนฺติยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติฯ

สตฺตมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํฯ

๘. อฏฺฐมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

๗๑๕. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน จณฺฑกาฬี ภิกฺขุนี กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทติ – ‘‘ฉนฺทคามินิโย จภิกฺขุนิโย, โทสคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย, โมหคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย, ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’’ติฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป…. ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อยฺยา จณฺฑกาฬี กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วกฺขติ – ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย…เป…. ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’’ติ…เป…. สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, จณฺฑกาฬี ภิกฺขุนี กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนาเอวํ วเทติ – ‘‘ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย…เป…. ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’’ติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป…. กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, จณฺฑกาฬี ภิกฺขุนี กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วกฺขติ – ‘‘ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย…เป…. ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’’ติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป…. เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๗๑๖. **‘‘ยา ปน ภิกฺขุนี กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทยฺย – ‘ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย, โทสคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย, โมหคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย, ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’ติ, สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ เอวมสฺส วจนียา – ‘มาเยฺย, กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ อวจ – ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย โทสคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย โมหคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโยติฯ อยฺยา โข ฉนฺทาปิ คจฺเฉยฺย, โทสาปิ คจฺเฉยฺย, โมหาปิ คจฺเฉยฺย, ภยาปิ คจฺเฉยฺยา’ติฯ เอวญฺจ สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ วุจฺจมานา ตเถว ปคฺคเณฺหยฺย, สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยาวตติยเญฺจ สมนุภาสียมานา ตํ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ยาวตติยกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส**’’นฺติฯ

๗๑๗. **ยาปนา**ติ ยา ยาทิสา…เป…. **ภิกฺขุนี**ติ…เป…. อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปตา ภิกฺขุนีติฯ

กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณติ อธิกรณํ นาม จตฺตาริ อธิกรณานิ – วิวาทาธิกรณํ, อนุวาทาธิกรณํ, อาปตฺตาธิกรณํ, กิจฺจาธิกรณํฯ

ปจฺจากตานาม ปราชิตา วุจฺจติฯ

กุปิตา อนตฺตมนาติ อนภิรทฺธา อาหตจิตฺตา ขิลชาตาฯ

เอวํ วเทยฺยาติ – ‘‘ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย…เป.… ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’’ติฯ

สา ภิกฺขุนีติ ยา สา เอวํวาทินี ภิกฺขุนีฯ

ภิกฺขุนีหีติ อญฺญาหิ ภิกฺขุนีหิฯ

ยา ปสฺสนฺติ ยา สุณนฺติ ตาหิ วตฺตพฺพา – ‘‘มาเยฺย, กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ อวจ – ‘ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย…เป.… ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’ติฯ อยฺยา โข ฉนฺทาปิ คเจฺฉยฺย…เป.… ภยาปิ คเจฺฉยฺยา’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สา ภิกฺขุนี สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺพา – ‘‘มาเยฺย, กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ อวจ – ‘ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย…เป.… ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’ติฯ อยฺยา โข ฉนฺทาปิ คเจฺฉยฺย…เป.… ภยาปิ คเจฺฉยฺยา’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สา ภิกฺขุนี สมนุภาสิตพฺพาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมนุภาสิตพฺพาฯ พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๗๑๘. ‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทติ – ‘ฉนฺทคามินิโยจ ภิกฺขุนิโย…เป.… ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’ติฯ สา ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนิํ สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี กิสฺมิญฺจิเทว อธิกรเณ ปจฺจากตา กุปิตา อนตฺตมนา เอวํ วเทติ – ‘ฉนฺทคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย…เป.… ภยคามินิโย จ ภิกฺขุนิโย’ติฯ สา ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนิํ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, สา ตุณฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ, สา ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิเอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.…ฯ

‘‘สมนุภฏฺฐา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

ญตฺติยา ทุกฺกฏํฯ ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยาฯ กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺติยา ญตฺติยา ทุกฺกฏํฯ ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติฯ

อยมฺปีติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจติฯ

ยาวตติยกนฺติ ยาวตติยํ สมนุภาสนาย อาปชฺชติ, น สห วตฺถุชฺฌาจาราฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป.… เตนปิ วุจฺจติสงฺฆาทิเสโสติฯ

๗๑๙. ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญา น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ธมฺมกมฺเม เวมติกา น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญา น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อธมฺมกมฺเม เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญา อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๗๒๐. อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺติยา, ปฏินิสฺสชฺชนฺติยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติ ฯ

อฏฺฐมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํฯ

๙. นวมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

๗๒๑. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อเนฺตวาสิกา ภิกฺขุนิโย สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม ภิกฺขุนิโย สํสฏฺฐา วิหริสฺสนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกา’’ติ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาติ? ‘‘สจฺจํ, ภควา’’ติฯ วิครหิ พุทฺโธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย สํสฏฺฐา วิหริสฺสนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกา! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๗๒๒. **‘‘ภิกฺขุนิโย ปเนว สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขุนีหิ เอวมสฺสุ วจนียา – ‘ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินี**

นํ สโงฺฆ วเณฺณตี’ติฯ เอวญฺจ ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขุนีหิ วุจฺจมานา ตเถว ปคฺคเณฺหยฺยุํ, ตา ภิกฺขุนิโย ภิกฺขุนีหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยาวตติยญฺเจ สมนุภาสียมานา ตํ ปฏินิสฺสเชฺชยฺยุํ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสเชฺชยฺยุํ, อิมาปิ ภิกฺขุนิโย ยาวตติยกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส’’นฺติฯ

๗๒๓. ***ภิกฺขุนิโย* ปเนวา**ติ อุปสมฺปนฺนาโย วุจฺจนฺติฯ

สํสฏฺฐา วิหรนฺตีติ สํสฏฺฐา นาม อนนุโลมิเกน กายิกวาจสิเกน สํสฏฺฐา วิหรนฺติฯ

ปาปาจาราติ ปาปเกน อาจาเรน สมนฺนาคตาฯ

ปาปสทฺทาติ ปาปเกน กิตฺติสเทฺทน อพฺภุคฺคตาฯ

ปาปสิโลกาติ ปาปเกน มิจฺฉาชีเวน ชีวิตํ กเปฺปนฺติฯ

***ภิกฺขุ*นิสงฺฆสฺส วิเหสิกา**ติ อญฺญมญฺญิสฺสา กมฺมํ กรียมาเน ปฏิโกฺกสนฺติฯ

อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาติ อญฺญมญฺญํ วชฺชํ ปฏิจฺฉาเทนฺติฯ

ตา *ภิกฺขุนิโย*ติ ยา ตา สํสฏฺฐา ภิกฺขุนิโยฯ

ภิกฺขุนีหีติ อญฺญาหิ ภิกฺขุนีหิฯ

ยา ปสฺสนฺติ ยา สุณนฺติ ตาหิ วตฺตพฺพา – ‘‘ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตา ภิกฺขุนิโย สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺพา – ‘‘ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตา ภิกฺขุนิโย สมนุภาสิตพฺพาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมนุภาสิตพฺพาฯ พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๗๒๔. ‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อิตฺถนฺนามา จ อิตฺถนฺนามา จ ภิกฺขุนิโย สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชนฺติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขุนิโย สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อิตฺถนฺนามา จ อิตฺถนฺนามา จ ภิกฺขุนิโย สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชนฺติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขุนิโย สมนุภาสติ ตสฺส

วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย จ อิตฺถนฺนามาย จ ภิกฺขุนีนํ สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, สา ตุณฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ, สา ภาเสยฺยฯ

‘‘ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.… ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป.…ฯ

‘‘สมนุภฏฺฐา สเงฺฆน, อิตฺถนฺนามา จ อิตฺถนฺนามา จ ภิกฺขุนิโย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตีนํ ญตฺติยา ทุกฺกฏํ ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติฯ เทฺว ติโสฺส เอกโต สมนุภาสิตพฺพาฯ ตตุตฺตริ นสมนุภาสิตพฺพาฯ

อิมาปิ ภิกฺขุนิโยติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจนฺติฯ

ยาวตติยกนฺติ ยาวตติยํ สมนุภาสนาย อาปชฺชนฺติ, น สห วตฺถุชฺฌาจาราฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ…เป.… เตนปิ วุจฺจติ สงฺฆาทิเสโสติฯ

๗๒๕. ธมฺมกเมฺม ธมฺมกมฺมสญฺญา น ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ธมฺมกเมฺม เวมติกา น ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ธมฺมกเมฺม อธมฺมกมฺมสญฺญา น ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อธมฺมกเมฺม ธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อธมฺมกเมฺม เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อธมฺมกเมฺม อธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๗๒๖. อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺตีนํ, ปฏินิสฺสชฺชนฺตีนํ, อุมฺมตฺติกานํ, อาทิกมฺมิกานนฺติฯ

นวมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํฯ

๑๐. ทสมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ

๗๒๗. เตนสมเยน พุโทฺธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมฯ เตน โข ปน สมเยน ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนีสเงฺฆน สมนุภฏฺฐา ภิกฺขุนิโย เอวํ วเทติ – ‘‘สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย เอวาจารา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา สโงฺฆ น กิญฺจิ อาหฯ ตุมฺหเญฺญว [ตุเมฺหเยว (สฺยา.)]สโงฺฆ อุญฺญาย ปริภเวน อกฺขนฺติยา เวภสฺสิยา [เวภสฺสา (สี. สฺยา.)] ทุพฺพลฺยา เอวมาห – ‘ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’’’ติฯ ยา ตา ภิกฺขุนิโย อปฺปิจฺฉา…เป.… ตา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – กถญฺหิ นาม อยฺยา ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี สเงฺฆน สมนุภฏฺฐา ภิกฺขุนิโย เอวํ วกฺขติ –

สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย…เป.… วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตีติ…เป.… สจฺจํ กิร, ภิกฺขเว, ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี สเงฺฆน สมนุภฏฺฐา ภิกฺขุนิโย เอวํ วเทติ – สํสฏฺฐาว อเยฺย ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย เอวาจารา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา สโงฺฆ น กิญฺจิ อาหฯ ตุมฺหเญฺญว สโงฺฆ อุญฺญาย ปริภเวน อกฺขนฺติยา เวภสฺสิยา ทุพฺพลฺยา เอวมาห – ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตีติ? ‘‘สจฺจํ ภควา’’ติฯ วิครหิ พุโทฺธ ภควา…เป.… กถญฺหิ นาม, ภิกฺขเว, ถุลฺลนนฺทา ภิกฺขุนี สเงฺฆน สมนุภฏฺฐา ภิกฺขุนิโย เอวํ วกฺขติ – สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย…เป.… วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตีติ! เนตํ, ภิกฺขเว, อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย…เป.… เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิโย อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิสนฺตุ –

๗๒๘. **‘‘ยาปน ภิกฺขุนี เอวํ วเทยฺย – ‘สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย เอวาจารา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา สโงฺฆ น กิญฺจิ อาหฯ ตุมฺหเญฺญว สโงฺฆ อุญฺญาย ปริภเวน อกฺขนฺติยา เวภสฺสิยา ทุพฺพลฺยา เอวมาห – ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’ติฯ สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ เอวมสฺส วจนียา – ‘มา, อเยฺย, เอวํ อวจ – สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย เอวาจารา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา สโงฺฆ น กิญฺจิ อาหฯ ตุมฺหเญฺญว สโงฺฆ อุญฺญาย ปริภเวน อกฺขนฺติยา เวภสฺสิยา ทุพฺพลฺยา เอวมาห – ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’ติฯ เอวญฺจ สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ วุจฺจมานา ตเถว ปคฺคเณฺหยฺย, สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ยาวตติยเญฺจ สมนุภาสียมานา ตํ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสเชฺชยฺย, อยมฺปิ ภิกฺขุนี ยาวตติยกํ ธมฺมํ อาปนฺนา นิสฺสารณียํ สงฺฆาทิเสส’’**นฺติฯ

๗๒๙. **ยาปนา**ติ ยา ยาทิสา…เป.… **ภิกฺขุนี**ติ…เป.… อยํ อิมสฺมึ อเตฺถ อธิเปฺปตา ภิกฺขุนีติฯ

เอวํ วเทยฺยาติ – ‘‘สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย เอวาจารา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา สโงฺฆ น กิญฺจิ อาห’’ฯ

ตุมฺหเญฺญว สโงฺฆ อุญฺญายาติ อวญฺญายฯ

ปริภเวนาติ ปาริภเพฺยตาฯ

อกฺขนฺติยาติ โกเปนฯ

เวภสฺสิยาติวิภสฺสีกตา [วิภสฺสิกตาย (สี.)]ฯ

ทุพฺพลฺยาติอปกฺขตาฯ

เอวมาห – ‘‘ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’’ติฯ

สา ภิกฺขุนีติ ยา สา เอวํวาทินี ภิกฺขุนีฯ

ภิกฺขุนีหีติ อญฺญาหิ ภิกฺขุนีหิฯ

ยา ปสฺสนฺติ ยา สุณนฺติ ตาหิ วตฺตพฺพา – ‘‘มาเยฺย, เอวํ อวจ – ‘สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย…เป.… วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’’ติฯ ทุติยมฺปิวตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สา ภิกฺขุนี สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺพา – ‘‘มาเยฺย, เอวํ อวจ – ‘สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย…เป.… วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’’’ติฯ ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ ตติยมฺปิ วตฺตพฺพาฯ สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิเจฺจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ สา ภิกฺขุนี สมนุภาสิตพฺพาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมนุภาสิตพฺพาฯ พฺยตฺตาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพลาย สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๗๓๐. ‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี สเงฺฆน สมนุภฏฺฐา ภิกฺขุนิโย เอวํ วเทติ – ‘สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย เอวาจารา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา สโงฺฆ น กิญฺจิ อาหฯ ตุมฺหเญฺญว สโงฺฆ อุญฺญาย ปริภเวน อกฺขนฺติยา เวภสฺสิยา ทุพฺพลฺยา เอวมาห – ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกา ฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’ติฯ สา ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนิํ สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, อเยฺย, สโงฺฆฯ อยํ อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี สเงฺฆน สมนุภฏฺฐา ภิกฺขุนิโย เอวํ วเทติ – ‘สํสฏฺฐาว อเยฺย, ตุเมฺห วิหรถฯ มา ตุเมฺห นานา วิหริตฺถฯ สนฺติ สเงฺฆ อญฺญาปิ ภิกฺขุนิโย เอวาจารา เอวํสทฺทา เอวํสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ ตา สโงฺฆ น กิญฺจิ อาหฯ ตุมฺหเญฺญว สโงฺฆ อุญฺญาย ปริภเวน อกฺขนฺติยา เวภสฺสิยา ทุพฺพลฺยา เอวมาห – ภคินิโย โข สํสฏฺฐา วิหรนฺติ ปาปาจารา ปาปสทฺทา ปาปสิโลกา, ภิกฺขุนิสงฺฆสฺส วิเหสิกา, อญฺญมญฺญิสฺสา วชฺชปฺปฏิจฺฉาทิกาฯ วิวิจฺจถาเยฺยฯ วิเวกเญฺญว ภคินีนํ สโงฺฆ วเณฺณตี’ติฯ สา ตํ วตฺถุํ น ปฏินิสฺสชฺชติฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุนิํ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺ

คายฯ ยสฺสา อยฺยาย ขมติ อิตฺถนฺนามาย ภิกฺขุนิยา สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, สา ตุณฺหสฺส; ยสฺสา นกฺขมติ, สา ภาเสยฺยฯ

“ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป…. ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ…เป….ฯ

“สมนุภฏฺฐา สเงฺฆน อิตฺถนฺนามา ภิกฺขุนี ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคายฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี”ติฯ

ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺติยา ญตฺติยา ทุกฺกฏํ, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติฯ

อยมฺปีติ ปุริมาโย อุปาทาย วุจฺจติฯ

ยาวตติยกนฺติ ยาวตติยํ สมนุภาสนาย อาปชฺชติ, น สหวตฺถุชฺฌาจาราฯ

นิสฺสารณียนฺติ สงฺฆมฺหา นิสฺสารียติฯ

สงฺฆาทิเสโสติ สโงฺฆว ตสฺสา อาปตฺติยา มานตฺตํ เทติ, มูลาย ปฏิกสฺสติ, อเพฺภติ, น สมฺพหุลา น เอกา ภิกฺขุนีฯ เตน วุจฺจติ “สงฺฆาทิเสโส”ติฯ ตเสฺสว อาปตฺตินิกายสฺส นามกมฺมํ อธิวจนํ, เตนปิ วุจฺจติ “สงฺฆาทิเสโส”ติฯ

๗๓๑. ธมฺมกเมฺม ธมฺมกมฺมสญฺญา น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯ ธมฺมกเมฺม เวมติกา น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ ธมฺมกเมฺม อธมฺมกมฺมสญฺญา น ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสฯ

อธมฺมกเมฺมธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อธมฺมกเมฺม เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อธมฺมกเมฺม อธมฺมกมฺมสญฺญา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

๗๓๒. อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺติยา, ปฏินิสฺสชฺชนฺติยา, อุมฺมตฺติกาย, อาทิกมฺมิกายาติฯ

ทสมสงฺฆาทิเสสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํฯ

อุทฺทิฏฺฐา โข, อยฺยาโย, สตฺตรส สงฺฆาทิเสสา ธมฺมา – นว ปฐมาปตฺติกา, อฏฺฐ ยาวตติยกาฯ เยสํ ภิกฺขุนี อญฺญตรํ วา อญฺญตรํ วา อาปชฺชติ, ตาย ภิกฺขุนิยา อุภโตสเงฺฆ ปกฺขมานตฺตํ จริตพฺพํฯ จิณฺณมานตฺตา ภิกฺขุนี ยตฺถ สิยา วีสติคโณ ภิกฺขุนิสโงฺฆ ตตฺถ (สา ภิกฺขุนี) [( ) (กตฺถปิ นตฺถิ)] อเพฺภตพฺพาฯ เอกายปิ เจ อูโน วีสติคโณ ภิกฺขุนิสโงฺฆ ตํ ภิกฺขุนิํ อเพฺภยฺยฯ สา จ ภิกฺขุนี อนพฺภิตา, ตา จ ภิกฺขุนิโย คารยฺหา, อยํ ตตฺถ สามีจิฯ

ตตฺถายฺยาโย ปุจฺฉามิ – “กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา”? ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – “กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา”? ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ – “กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา”? ปริสุเทฺธตฺถายฺยาโย, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามีติฯ

สตฺตรสกํ นิฏฺฐิตํฯ

ภิกฺขุนิวิภเงฺค สงฺฆาทิเสสกณฺฑํ นิฏฺฐิตํฯ